

กรมพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน
Royal Sponsored Funeral Service Division

การจัดรับขบวนเวียนเมรุ

นายพรหมเมศ พานชาติ
นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการพิเศษ
รวบรวมพิธีกรรม

๑.รูปแบบการจัดริ้วขบวนในการเวียนเมรุ ทึบพระราชทาน (กรณีศพพระ) มีลำดับการจัดรูปแบบ ดังนี้

รูปภาพประกอบริ้วขบวน

- ๑.๑. พระภิกษุสงฆ์เดินนำ (จำนวนที่รูปก็ได้ให้ดูที่สมณศักดิ์หรือ
พรรษาที่สูงกว่าพระภิกษุสงฆ์ที่มรณภาพ แต่อย่างน้อยต้องมี จำนวน ๑ รูป)
- ๑.๒. ทึบพระราชทาน
- ๑.๓. กระจกเงารูปหรือ เครื่องทองน้อย
- ๑.๔. สัญญาบัตร
- ๑.๕. พัดยศ
- ๑.๖. ผ้าไตรพระราชทาน (ผ้าไตรที่ได้รับพระราชทานเมื่อครั้งตั้งสมณศักดิ์
(สีพระราชนิยม)
- ๑.๗. อัฐบริวาร
- ๑.๘. พระที่มีสมณศักดิ์หรือพรรษาน้อยกว่าพระที่มรณภาพ
- ๑.๙. สามเณร
- ๑.๑๐. แม่ชี
- ๑.๑๑. อุบาสก-อุบาสิกา ที่นุ่งขาวห่มขาว
- ๑.๑๒. ข้าราชการ แต่งกายเครื่องแบบปกติขาวไว้ทุกข์
- ๑.๑๓. ชุดแต่งกายไว้ทุกข์ตามประเพณีนิยม

๒.รูปแบบการจัดริ้วขบวนในการเวียนเมรุ หีบพระราชทาน (บุคคลทั่วไป)

รูปภาพประกอบริ้วขบวน

- ๒.๑. พระภิกษุสงฆ์เดินนำ
- ๒.๒. หีบพระราชทาน
- ๒.๓. กระถางรูปหรือเครื่องทองน้อย
- ๒.๔. เครื่องราชอิสริยาภรณ์
- ๒.๕. ข้าราชการ แต่งกายเครื่องแบบปกติขาวไว้ทุกข์
- ๒.๖. ชุตแต่งกายไว้ทุกข์ตามประเพณีนิยม

๓. รูปแบบการจัดริ้วในการเวียนเมรุ หีบพระราชทาน (กรณีเฉพาะ)

รูปภาพประกอบริ้วขบวน

หากเป็นกรณี หีบทองลายสลัก (เฉพาะผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ตติยจุลจอมเกล้าวิเศษ บิดามารดาของผู้ดำรงตำแหน่งองคมนตรี นายกรัฐมนตรี ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานองค์กรต่างๆ ที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ) หรือหีบทองหีบ (เฉพาะฐานันดรศักดิ์ชั้นยศ หม่อมเจ้า) จะได้รับพระราชทาน ฉัตรเบญจา ๑๐ กลองชนะ ๑๐ ประโคมเวลาเวียนเมรุ และเวลารับพระราชทานเพลิง

เมื่อริ้วขบวนตั้งแถวเรียบร้อยแล้ว ผู้นำริ้วก็จะเป็นผู้สั่งแถวให้พร้อม โดยการสั่งให้กลองสะพายกลอง คนถือฉัตรนำฉัตรใส่กระบอบอก แล้วสั่งเดิน เมื่อเริ่มเดินเครื่องสูงก็เริ่มประโคม โดยจำปีที่เริ่มเป่าปีจ่ากลองสำหรับตีนำเป็นต้นเสียง ตามจังหวะที่ตีสามไม้หนี่ สี่ไม้ไล่ ผู้เป็นจ่ากลอง ตีกลอง ๓ ครั้ง ส่วนที่เหลือจะตีพร้อมกัน ๔ ครั้ง นับเป็นหนึ่งจังหวะ ตีไป โดยตลอด การเวียนเมรุจะเวียนโดยการเวียนทางซ้ายของเมรุจำนวน ๓ รอบ เมื่อเวียนเมรุครบ ๓ รอบ ริ้วขบวนกลองชนะและฉัตรเบญจาจะตั้งแถวด้านหน้าเมรุ ประโคมไปจนกว่า หีบพระราชทานจะตั้งบนจิตกาธานเรียบร้อยแล้ว ผู้นำริ้วจึงสั่งหยุดประโคมและเลิกแถวริ้วขบวนฉัตรเบญจา ทายาท เจ้าภาพ แยกผู้มีเกียรติเลิกแถว เพื่อรอพิธีพระราชทานเพลิงต่อไป

๕. รูปแบบการจัดริ้วขบวนในการเวียนเมรุ กรณีโกศ มีลำดับการจัดรูปแบบ ดังนี้

- ๓.๑ ผู้นำริ้ว การแต่งกายสวมเสื้อนอกขาวแบบราชการกระดุมทอง ติดปดล็อกแขนทุกซัด้านซ้ายเหนือข้อศอก รัดประคดแดงดอกขาว สวมหมวกทรงประพาสก้ามะหยี่สีดำ ยอดเกี้ยว นุ่งผ้าม่วง รองเท้าหนังสีดำผูกเชือก ถุงเท้าขาวยาวถึงน่อง จำนวน ๑ นาย
- ๓.๒ จำปี การแต่งกายสวมหมวกทรงประพาสโหมดเทศ ยอดจุก เสื้อเข้มขาบไหม กางเกงมีสริ้วไหม เข็มขัดแถบ ทองหัวครุฑ ถุงเท้าสีดำ รองเท้าหนังสีดำผูกเชือก จำนวน ๒ นาย
- ๓.๓ ชุดกลอง การแต่งกาย หมวกกลีบลำดวนแดงขลิบเหลือง เสื้อปัสดูแดงขลิบเหลือง กางเกงปัสดูแดงขลิบเหลือง ถุงเท้าสีดำ รองเท้าหนังสีดำผูกเชือก จำนวน ๑๐ นาย
- ๓.๔ ชุดฉัตรเบญจา การแต่งกาย หมวกหุกระต่ายแดงขลิบเหลือง เสื้อมีสริ้ว กางเกงมีสริ้ว ถุงเท้าสีดำ รองเท้าหนังสีดำผูกเชือก จำนวน ๖ นาย
- ๓.๕ ชุดหามเสลี่ยงพระ การแต่งกาย หมวกหุกระต่ายน้ำเงินขลิบเหลือง เสื้อแขนกระบอกขาว กางเกงลายวิลาส ถุงเท้าสีดำ รองเท้าหนังสีดำผูกเชือก จำนวน ๔ นาย
- ๓.๖ ชุดกั้นสัปทนเสลี่ยงพระ การแต่งกาย เสื้อนอกขาวแบบราชการติดปดล็อกแขนทุกซัด้านซ้าย นุ่งผ้าม่วง รองเท้าขาวยาวถึงน่อง รองเท้าหนังสีดำผูกเชือก จำนวน ๑ นาย
- ๓.๗ ชุดหามเสลี่ยงโกศ การแต่งกาย หมวกหุกระต่ายน้ำเงินขลิบเหลือง เสื้อแขนกระบอก กางเกงลายวิลาส จำนวน ๗ นาย
- ๓.๘ ชุดกั้นสัปทนเสลี่ยงโกศ การแต่งกาย เสื้อนอกขาวแบบราชการ ผ้าม่วง จำนวน ๑ นาย
- ๓.๙ ชุดฉัตรเบญจา การแต่งกาย หมวกหุกระต่ายแดงขลิบเหลือง เสื้อมีสริ้ว กางเกงมีสริ้ว รองเท้าหนังสีดำผูกเชือก สวมถุงเท้าสีดำ จำนวน ๔ นาย
- ๑.๑๐ ข้าราชการ แต่งกายเครื่องแบบปกติขาวไว้ทุกข์
- ๑.๑๑ ชุดแต่งกายไว้ทุกข์ตามประเพณีนิยม

เมื่อถึงกำหนดเวียนเมรุ กรณีงานโกศแปดเหลี่ยม เจ้าหน้าที่ก็จะจัดรูปแบบขบวนริ้วเวียนเมรุ โดยนิมนต์พระสงฆ์ จำนวน ๑ รูป นั่งบนเสลี่ยงพระ และเชิญโกศรองในชั้นเสลี่ยง ต่อจากริ้วขบวนจะตามด้วย ผู้เชิญเครื่องทองน้อย ผู้เชิญเครื่องราชอิสริยาภรณ์ แถวของทายาท เจ้าภาพและแขกผู้มีเกียรติตั้งแถวร่วมเวียนเมรุ เมื่อริ้วขบวนตั้งแถวเรียบร้อยแล้ว ผู้นำริ้วก็จะเป็นผู้สั่งแถวให้พร้อม โดยการสั่งให้สะพายกลอง คนถือฉัตร นำฉัตรใส่กระบोक เสลี่ยงพระ เสลี่ยงโกศแบกเสลี่ยง แล้วสั่งเดิน เมื่อเริ่มเดินเครื่องสูงก็เริ่มประโคมโดยจำปี ก็จะเริ่มเป่าปี่ จำกลองสำหรับตีนำเป็นต้นเสียง ตามจังหวะที่ตี สามไม้หนี สีไม้ไล่ ผู้เป็นจำกลองตีกลอง ๓ ครั้ง ส่วนที่เหลือ ๙ คน จะตีพร้อมกัน ๔ ครั้ง นับเป็นหนึ่งจังหวะ ตีไปโดยตลอด การเวียนเมรุจะเวียนโดยการเวียนทางซ้ายของเมรุ จำนวน ๓ รอบ ในขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่อีกจำนวนหนึ่งจะนำหีบศพขึ้นสู่เตาเผาเมื่อเวียนเมรุครบ ๓ รอบ ริ้วขบวนกลองชนะและฉัตรเบญจาจะตั้งแถวด้านหน้าเมรุ ประโคมไปจนกว่าโกศลงในจะตั้งบนจิตกาธานเรียบร้อย ผู้นำริ้วสั่งหยุดประโคมและเลิกแถวริ้วขบวนฉัตรเบญจา ทายาท เจ้าภาพผู้มีเกียรติเลิกแถวเพื่อรอพิธีพระราชทานเพลิงศพ ในลำดับต่อไป

ที่มาของภาพ : กลุ่มพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา

